

Handläggarsöd gym och idrott

Inledning Om detta handläggarsöd Läsanvisning	Vad omfattas?	Vilka är riskerna i verksamheterna? Prioriteringar i tillsynen
Lagstiftning och myndigheter	Förslag och rekommendationer för genomförande av tillsyn	Var man hittar mer information Litteratur, länkar m.m.
	Bilagor: Checklista för tillsyn Information till VU Rengöring och hygien på gym	

Gå till [detaljerad innehållsförteckning](#)

Innehåll

Inledning – om detta handläggarstöd	3
Bakgrund och syfte	3
Läsanvisning	3
Projektgrupp.....	3
Vad omfattas	4
Definitioner	4
Vilka typer av gym/idrott ingår.....	4
Avgränsning	4
Vilka är riskerna i verksamheterna? Prioriteringar i tillsynen	5
Gym.....	5
Idrottsanläggningar	5
Prioriterade verksamheter att granska.....	6
Lagstiftning och myndigheter	8
Nationella miljömål som berör gym och idrottslokaler	9
Förslag och rekommendationer för genomförande av tillsyn	10
Skyldighet att bedriva tillsyn.....	10
Vad finns i kommunen? Tillsynsregister	10
Tillsynsplan och prioriteringar	10
Livsmedelskontroll på verksamheten?.....	10
Tips för tillsynen	10
Tillsyn av ambulerande verksamheter	12
Samråd med andra myndigheter och stöd i bedömningsfrågor m.m.....	13
Tillsynsuppgifter vid fall av inträffad smitta (eller misstanke om).....	13
Var man hittar mer information	14
Myndigheter och organisationer	14
Lagstiftning.....	14
Litteratur och referenser.....	14

Bilagor	16
Checklista för tillsyn	17
Information till VU	23
Rengöring och hygien på gym, rekommendationer.....	27

Sista sidan: Om Miljösamverkan Västra Götaland, samt adressuppgifter.

Inledning – om detta handläggarstöd

Bakgrund och syfte

I enkäten om verksamhetsplan 2013 framkom önskemål om dels ett hälsoskyddsprojekt om gym och idrott, dels ett hälsoskyddsprojekt om tillfälligt boende. Det beslöts när verksamhetsplanen fastställdes att hantera båda frågorna i ett gemensamt projekt som inleddes 2013 och slutförs under 2014.

Detta handläggarstöd gäller gym och idrott.

Handläggarstödet syftar till att underlätta för miljökontoren att utöva en effektiv och ändamålsenlig tillsyn av gym, idrottshallar och liknande verksamheter.

En förhoppning är att det ska bidra till ökad samsyn om vad som bör prioriteras i tillsynen och vilka krav som kan ställas på verksamheterna.

Handläggarstödet är kortfattat och utgår från risker i verksamheterna och vad som kan behöva prioriteras i tillsynen. Hänvisningar görs till annan litteratur med mer information. Här ska också nämnas ett kommande handläggarstöd från Miljösamverkan Skåne⁽¹⁸⁾ med fokus på tillsyn av gymnastik- och idrottshallar.

Läsanvisning

Börja gärna med att läsa igenom avsnitten

Vad omfattas,

Vilka är riskerna i verksamheterna? Prioriteringar i tillsynen och Lagstiftning och myndigheter.

Tips och vägledning för tillsynen finns i

Förslag och rekommendationer för genomförande av tillsyn som kompletteras av bilagan Checklista för tillsyn.

Hänvisning till litteratur är i form av upphöjd referenssiffra inom parentes. Exempel: ⁽³⁶⁾. Denna litteratur finns i en lista i avsnitt [Var man hittar mer information](#). Referenssiffrorna är klickbara så att det enkelt går att komma till den aktuella titeln i listan. Där är det i sin tur, så långt det varit möjligt, länkat till den aktuella litteraturen. Hänvisningar till sidnummer, bilagor m.m. är oftast klickbara trots att det inte blåmarkerats.

Projektgrupp

Handläggarstödet har sammanställts av en projektgrupp i Miljösamverkan Västra Götaland (MVG) med följande deltagare:

Liv Berg, Marks kommun, Miljöenheten

Naida Granov, Tjörns kommun, Miljöavdelningen

Kristin Gullstrand, Mölndals stad, Miljöförvaltningen

Gudrun Törnström, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Miljöskydds-enheten

Lasse Lind, MVG, projektledare, sammankallande

Vad omfattas

Definitioner

Folkhälsomyndigheten har ingen specifik vägledning som anger vilka verksamheter som ingår i kategorin gym/idrott. Alla offentliga lokaler där barn eller vuxna samlas och utövar någon form av idrott, sport, gymnastik, fysisk träning bör räknas in. Bostadsrättsföreningar som har en lokal för gym/idrott dit de boende kan ta med sina vänner tillhör också denna kategori, dvs. allmänheten får tillträde. Om lokalen enbart används av de boende själva ingår den däremot inte.

Vilka typer av gym/idrott ingår

Gym/idrottsanläggningar – skolor

På de allra flesta skolor finns tillgång till gym/idrottsanläggningar, som användas av eleverna under dagtid. Dessa lokaler omfattas av anmälningsplikt enligt 38 § FMH (förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd) och verksamheterna är skyldiga att utöva egenkontroll enligt förordning (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll.

Det är vanligt förekommande att dessa lokaler även utnyttjas kvällstid och under helger. I sådana fall är det väsentligt att de som använder lokalerna har god kännedom om lokalernas utrustning t.ex. ventilationen och att städrutiner fungerar. Se vidare under Städning på sid 6.

Gym/idrottsanläggningar – övrigt

Större eller mindre gym finns i många städer och orter idag då det är väl känt att motion påverkar vår hälsa på ett positivt sätt. Det kan handla om gym som bedrivs yrkesmässigt och det finns även gym i

anslutning till t.ex. hotell/konferensanläggningar eller andra former av tillfälliga boenden.

Idrottsanläggningar drivs i allmänhet av olika former av idrottsföreningar eller kommuner.

Dessa gym/idrottsanläggningar ingår bland de verksamheter som omnämns i 45 § FMH, dvs. sådana verksamheter som kommunen ska ägna särskild uppmärksamhet åt i sin tillsyn. Här gäller miljöbalkens allmänna krav på egenkontroll enligt MB 26:19, men dessa verksamheter är inte skyldiga att följa den särskilda egenkontrollförordningen.

Ambulerande verksamhet

I vissa kommuner förekommer ambulerande verksamhet, t.ex. för yoga. Kommunen ska också ägna särskild uppmärksamhet åt dessa i sin tillsyn. Även här gäller lika höga krav på allmän hygien. Det är alltid verksamhetsutövaren som ansvarar för att verksamheten bedrivs så att risk för människors hälsa inte uppkommer. Utövaren är också skyldig att bedriva egenkontroll av sin verksamhet.

Avgränsning

Höga ljudnivåer tas inte upp här

Vid gym/idrottsanläggningar spelas ofta hög musik, som kan föranleda tillsyn. Detta handläggarstöd omfattar inte denna typ av tillsyn. Projektgruppen hänvisar till tidigare vägledning utarbetad av Miljösamverkan Västra Götaland –Handledning hälsoskadligt buller ⁽¹⁴⁾.

Vilka är riskerna i verksamheterna? Prioriteringar i tillsynen

Gym

Smittorisk

Träning under pågående infektion, t.ex. infekterade sår, medför risk för spridning av smitta, både direkt till person och via redskap och utrustning som den smittade kommer i kontakt med.

Verksamheten behöver ha rutiner för att förhindra detta. En fråga till verksamheten kan vara: Vilka rutiner har ni för att säkerställa att infekterade personer inte tränar?

Risk för MRSA, se under rubrik Smittorisk i avsnittet Idrottshallar nedan, ska beaktas också på gym.

Städning

Kontroll av städrutiner för maskiner och redskap bör prioriteras då de flesta gym uppmanar besökarna att rengöra maskinerna själva. Det är då viktigt att kontrollera hur verksamheten säkerställer att städningen är tillräcklig, och att personalen regelbundet rengör eftersom besökarnas städning aldrig kan vara tillräcklig.

Städning av omklädnings-, dusch- och toalettutrymmen behöver också kontrolleras liksom rutinerna för storstädning: vad städas och hur ofta sker detta?

Se även information i bilagan Rengöring och hygien på gym, rekommendationer

Ventilation

Ventilationen bör vara anpassad till antalet besökare. Uppgifter om lämplig luftomsättning finns under rubrik Ventilation i avsnittet Idrottshallar nedan.

En lokal kan användas till olika aktiviteter, till exempel både yoga och spinning. Det innebär olika ventilationsbehov eftersom besökarnas aktivitetsnivå är olika. Därför är det lämpligt att ventilationen kan anpassas genom att justeras både upp och ner.

Information

Det kan vara bra att det finns anslag på gymmet med information till besökarna om att de inte ska träna om de har sår/infektioner. Informationen kan riktas både ur perspektivet att kunden inte ska smitta andra och att hen inte ska riskera sin egen hälsa. Vid behov kan denna information vara bra att ha på flera språk.

Övrigt

Tänk på att det kan finnas badanläggningar och solarier i gymverksamheten som har särskilda krav på tillsyn.

Idrottsanläggningar

Smittorisk

Träning under pågående infektion, t.ex. infekterade sår, medför risk för spridning av smitta, både direkt till person och via redskap och utrustning som den smittade kommer i kontakt med.

Meticillinresistent Staphylococcus aureus (MRSA)

MRSA kan precis som andra stafylokocker orsaka sårinfektioner, bölder eller i sällsynta fall allvarligare infektioner⁽¹⁶⁾.

MRSA sprids huvudsakligen som kontaktsmitta direkt person till person men även via redskap med mera.

MRSA har länge betraktats som en ”sjukhussjuka”. Idag sprids dock MRSA framförallt ute i samhället⁽¹⁵⁾, och ökar där.

Några exempel där MRSA har smittat inom idrott i Sverige, med misstänkta riskfaktorer/smittvägar: Handboll (klister, golvet, gemensamma knäskydd), ishockey (skavsår, brottnings), simhopp (lånat varandras rakhyvlar).

Personer (vare sig de är konstaterade MRSA-bärare eller ej) med riskfaktorer som pågående hudinfektion, infekterade sår eller infekterade eller vätskande eksem ska inte delta i sport och idrott med kroppskontakt eller använda gemensamma träningslokaler eller gym. Tränare och ledare behöver vara uppmärksamma på detta.

Mer om smittskydd i gymnastik- och idrottsanläggningar

I Handläggarstöd idrottsanläggningar⁽¹⁸⁾ finns mer information om smittskydd och en tabell med rubrik "Exempel på kontaktsmittor" som orienterar om följande: Staphylococcus aureus, MRSA - Meticillinresistent Staphylococcus aureus, Impetigo (svinkoppor), Fotvårtor, Fotsvamp, Ringorm och Huvudlöss

Städning

En utmaning när det gäller idrottsanläggningar kan vara att de både används av skolbarn under veckorna men även för föreningsverksamhet under kvällar och helger. Det bör skrivas in i avtal på vilket sätt lokalerna ska skötas och i vilket skick de ska lämnas åter till skolan. Det bör framgå vem som är ansvarig för vad när det gäller städning av lokalen efter träning. I tillsynen bör kontrolleras att så-

dana rutiner finns, och att de tillämpas. Rutinerna ska naturligtvis även omfatta omklädnings-, dusch- och toalettutrymmen.

Kontrollera även rutinerna för storstädning: vad städas och hur ofta sker detta?

Om det finns redskap på en anläggning där det förekommer mycket kroppskontakt, exempelvis mattor för MMA-träning^a eller gymnastik är det särskilt viktigt att kontrollera att dessa städas regelbundet och även rengörs nog.

Ventilation

Det är viktigt att lokalen är anpassad för den verksamhet som bedrivs i den. Ventilationen ska vara anpassad till antalet personer som vistas i lokalen. I idrottshallar bör luftomsättningen vara minst 10 liter/sek och person, om det upplevs otillräckligt kan den behöva ökas till 15 liter/sek och person⁽⁴⁾. Anledningen till att mer exakta råd än så inte kan ges är att gymnastik- och idrottslokaler varierar enormt i takhöjd och volym från lokal till lokal.

Prioriterade verksamheter att granska

Projektgruppens bedömning är att följande kan behöva prioriteras i tillsynen:

Obemannade kommersiella gym

Bör prioriteras då de är obemannade och rengöring av redskap som utförs av besökarna inte kan kontrolleras, eller kompletteras, så ofta av personal vilket kan medföra hygieniska risker. Även i omkläd-

---

^a MMA är en förkortning för Mixed Martial Arts, som är en kampsport med sparar, slag, kast och markkamp med inriktning på s.k. fullkontakt

nings-, dusch- och toalettutrymmen kan det tänkas vara risk för att städning och rengöring inte utförs tillräckligt ofta.

Skolornas gymnastik

Bör prioriteras då gymnastiksalarna oftast används av flera olika aktörer såsom skolan, klubbar och kalas m.m. Risken är att städningen blir bristfällig om ansvarsfördelningen för städningen är otydlig. Ett annat skäl till att prioritera gymnastiksalarna är att barnen inte själva har valt att vara här och inte kan föra sin talan på samma sätt som vuxna.

Mer stöd för tillsyn av skolornas gymnastiksalarna kommer i ett handläggarstöd från Miljösamverkan Skåne ⁽¹⁸⁾.

Lagstiftning och myndigheter

Miljöbalken

Hänsynsreglerna i 2 kap. §§ 2,3 även §§ 4,5,6, 7,8 kan beröras.
9 kap. 3 (olägenhet för människors hälsa) 26 kap om tillsyn (o ev. något mer)

Förordning (SFS 1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (FMH)

38 § (anmälningsplikt för skolor)

45§ (vad som ska ägnas särskild uppmärksamhet i tillsynen)

Miljötillsynsförordning (2011:13)

Förordning (1998:901) om verksamhetsutövarers egenkontroll

Gäller för tillstånds- eller anmälningspliktiga verksamheter. Anmälningspliktiga verksamheter som omfattas av detta handläggarstöd är skolor.

Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen – Smittskyddslagen, tobakslagen, miljöbalken

Folkhälsomyndighetens allmänna råd om:

- ventilation FoHMFS 2014:18
- fukt och mikroorganismer FoHMFS 2014:14
- radon inomhus FoHMFS 2014:16
- temperatur inomhus FoHMFS 2014:17
- buller inomhus FoHMFS 2014:13
- höga ljudnivåer FoHMFS 2014:15
- städning FoHMFS 2014:19

Naturvårdsverket – Avfallsförordningen, Föreskrifter, Allmänna råd

Handböcker m.m.

Socialstyrelsens *Yrkesmässig hygienisk verksamhet* ⁽⁵⁾

Socialstyrelsens *Hygien, smittskydd och miljöbalken - Objektburen smitta* ⁽⁶⁾

Socialstyrelsens *Fastighetsägarnas egenkontroll* ⁽⁷⁾

Socialstyrelsens *Temperatur inomhus* ⁽⁸⁾

Socialstyrelsens *Kemiska ämnen i inomhusmiljön* ⁽⁹⁾

Socialstyrelsens *Buller* ⁽¹⁰⁾

Socialstyrelsens *Radon i inomhusluft* ⁽¹¹⁾

Folkhälsomyndighetens *Kompletterande vägledning om ventilation* ⁽⁴⁾

Naturvårdsverkets *Egenkontroll* ⁽¹²⁾

Naturvårdsverkets *Operativ tillsyn* ⁽¹³⁾

Livsmedelsverket – Livsmedelslagstiftningen

Läkemedelsverkets föreskrift ”Kontroll av kosmetiska och hygieniska produkter” LVFS 2004:12

Läkemedelsverkets föreskrift ”Förbud och begränsningar för vissa ämnen att ingå i kosmetiska eller hygieniska produkter” LVFS 2007:4

Tillsyns- och föreskriftsrådet, TOFR (har från våren 2014 ingen egen webbplats, utan hittas på Naturvårdsverkets webb)

Beslut till miljöbalken ⁽¹⁾

Några tips till dig som handlägger ärenden enligt miljöbalken ⁽²⁾

Andra myndigheter/organisationer som kan vara till stöd i tillsynen

Smittskyddsenheter – Varje landsting/region har en smittskyddsenhet som kan ge råd och stöd i smittskyddsfrågor. Gemensamma informationsinsatser kan göras i tillsynen.

I vårt län kontaktas *Smittskydd Västra Götaland*. Smittskydd Västra Götaland har enheter på följande orter: Göteborg, Borås, Skövde och Uddevalla.

Västra Götalandsregionens Miljömedicinska Centrum (VMC) är ett miljömedicinskt kompetenscentrum. De kartlägger miljörelaterade hälsorisker och utför miljömedicinska utredningar åt t.ex. miljöförvaltningar vid svåra miljömedicinska frågeställningar.

VMC nås via Västra Götalandsregionens webbplats.

Räddningstjänst – Lag (2003:778) om skydd mot olyckor - Räddningstjänsten genomför tillsyn på offentliga lokaler och har ofta god kunskap om lokalerna.

Byggnadsnämnd - Plan- och bygglagen (PBL) (SFS 2010:900) - Byggnadsnämnden har krav på ansökan och anmälan av nya byggnader och lokaler samt ändrad användning av lokaler. Det är vanligt att miljönämnden är remissinstans för sådana ärenden.

Boverket – Myndigheten för samhällsplanering, byggande och boende. Här finns vägledning kring exempelvis legionella, radonåtgärder, ventilation, fukt, inomhusklimat och bullerskydd.

Arbetsmiljöverket – Arbetsmiljöverket har tillsynsansvar utifrån arbetsmiljölagstiftningen för flera av de verksamheter som även miljönämnden har tillsyn över. Samverkan kring tillsynen kan vara till fördel i många fall. Inspektionsavdelningen består av fem regioner. Västra Götalands län hör till Region väst med kontor i Göteborg.

Nationella miljömål som berör gym och idrottslokaler

God bebyggd miljö

Giftfri miljö

Förslag och rekommendationer för genomförande av tillsyn

Skyldighet att bedriva tillsyn

Enligt 45 § punkt 5 FMH gäller att kommunen i tillsynen ska ägna särskild uppmärksamhet åt bland annat idrottsanläggningar, och åt lokaler för undervisning och därmed även skolornas gymnastiksalar.

Vad finns i kommunen? Tillsynsregister

Miljökontoret är skyldigt att ha ett tillsynsregister (miljötillsynsförordningen). Det ska också omfatta gym och andra idrottsanläggningar.

För att få tillsynsregistret så komplett som möjligt gällande dessa anläggningar föreslås följande:

- Kontakta kommunens fritidskontor eller motsvarande för att få uppgifter om vilka gymnastik- och idrottsanläggningar som finns i kommunen. Även utomhusanläggningar (idrottsplatser, motionscentraler med mera) med särskilda byggnader för omklädning, dusch och toaletter bör tas med.
- Ta del av marknadsföringen för gym och liknande i kommunen. Googla t.ex. gym + kommunnamn, och studera annonser i lokalpressen. Dessa verksamheter vill ju ha kunder och bör därmed vara lätta att hitta.
Men var observant på att det ofta ändrar sig med verksamheter som byter ägare, avvecklas och tillkommer.

Tillsynsplan och prioriteringar

Eftersom dessa verksamheter ska ägnas särskild uppmärksamhet (se ovan) måste en planerad tillsyn finnas, den kan inte endast vara klomålsbaserad.

Projektgruppen ger inga råd om *hur* det ska tas upp i tillsynsplanen, t.ex. om tillsynen bör ske kampanjvis eller löpande med vissa tidsintervaller. Men verksamheter med störst risker bör prioriteras i tillsynsplaneringen. Se avsnitt **Vilka är riskerna i verksamheterna? Prioriteringar i tillsynen** i detta handläggarstöd för vägledning om prioriteringar.

Livsmedelskontroll på verksamheten?

Hör med livsmedelsinspektörerna på den egna förvaltningen om de har ärenden på den verksamhet som är aktuell för inspektion. Kanske ska inspektion genomföras gemensamt?

Tips för tillsynen

Checklista

En checklista för tillsyn finns med som bilaga här. Checklistan är relativt utförlig, men det är inte nödvändigt eller kanske ens önskvärt att ta upp allt vid ett och samma tillsynsbesök.

En del av frågorna avser egenkontroll och innebär att inspektören behöver tala med ansvariga, andra frågor avser iakttagelser under inspektionsbesöket.

Oanmält eller förannmält

Projektgruppen bedömer att det vid dessa verksamheter oftast är bäst med inspektion utan förannmälan, för att se verksamheten så som den ser ut ”till vardags” vad avser till exempel städning och rengöring, hygieninformation till kunderna, ljudnivå med mera.

Om ingen ansvarig chef eller motsvarande finns på plats vid besöket försvårar det visserligen granskningen av egenkontrollen, men det kan dock lösas genom telefonkontakt med ansvarig efter tillsynsbesöket, eller i vissa fall ett förbokat återbesök.

För obemannade gym där kunderna kommer in med kod, passerkort eller liknande kan det vara svårt med helt oanmält besök, eftersom det då inte alltid är möjligt att komma in i lokalen.

En möjlighet kan kanske vara att på plats utanför lokalen ringa upp ansvarig och be att de kommer och öppnar.

En annan möjlighet vid obemannade gym är att vara på plats och be någon av de personer som tränar om att öppna. Om det förekommer klagomål på ett obemannat gym kan den som hört av sig till miljöförvaltningen öppna. Det kan dock vara så att de tränande inte vill öppna med hänvisning till att de enligt reglerna för gymmet inte får släppa in andra personer. Detta bör i så fall respekteras.

Tillsynsmyndigheten har dock rätt till tillträde utan att medgivande av verksamhetsutövaren behövs (28 kap. 1§ MB).

Egenkontrollen

Granskning av egenkontroll ska alltid ingå. Det som denna granskning ska ge svar på är frågorna

1. Finns det en rutin?
2. Är rutinen känd av dem som ska tillämpa den?
3. Tillämpas rutinen?

Rutin kan här avse ett ”komplett” system för egenkontroll eller viss rutin som man särskilt vill fokusera på vid den aktuella inspektion, exempelvis städrutiner.

Det är alltså inte alltid nödvändigt att vid alla tillfällen granska hela egenkontrollen, det får bedömas efter behovet och erfarenheterna från tidigare besök på verksamheten.

Observera att för anmälningsskyldiga verksamheter gäller inte enbart de allmänna kraven på egenkontroll enligt 26 kap 19§ MB utan även de särskilda kraven i egenkontrollförordningen (1998:901) med bl.a. krav på dokumentation. För de verksamheter som detta handläggar-

stöd avser gäller egenkontrollförordningen skolornas gymnastiksal, eftersom skola är en anmälningsskyldig verksamhet.

Vem kan förelägganden riktas till, den som driver verksamheten eller fastighetsägaren. Vem är verksamhetsutövare?

Såväl fastighetsägaren som den som bedriver verksamhet i fastigheten kan vara verksamhetsutövare i miljöbalkens mening och därmed bli föremål för tillsyn och förelägganden.

Fastighetsägaren är alltså verksamhetsutövare i den meningen att hen bedriver verksamheten att förvalta, sköta fastigheten och upplåta lokaler i den.

Se, som komplement till nedanstående information, gärna *Handledning Hälsoskadligt buller*⁽¹⁴⁾ sid 4-5 under rubrik ”Vem riktar sig tillsynsbeslut till?”.

Ibland är fastighetsägaren och den som bedriver verksamheten samma juridiska person, t.ex. ett gym som äger fastigheten där verksamheten bedrivs.

I många fall är det en fastighetsägare som den som bedriver verksamheten hyr in sig hos. Ett exempel kan vara: Verksamheten i en gymnastiksal bedrivs av skolan i lokal som ägs av kommunens fastighetsförvaltning

Vanligt är att tillsynsmyndigheten riktar förelägganden till ”den egentliga verksamhetsutövaren”. Verksamhetsutövaren får sedan i sin tur ta upp med fastighetsägaren om några av åtgärderna kräver medverkan av denne. Men det är viktigt att föreläggande riktas till rätt adressat:

Genom rättsfall (t.ex. MÖD 2009-M 6554 som visserligen gäller migrationsboenden men bör vara giltigt för andra fall) har det klarlagts att förelägganden måste riktas mot den som har rådighet att utföra åtgärden i fråga. Exempelvis kan skolan inte åtgärda ventilat-

ionen, föreläggande om det måste därför riktas till fastighetsförvaltningen.

Projektgruppen vill dock framhålla att det inte alltid behöver vara solklart vem som har rådigheten över en viss fråga. Det är också osäkert i vilken mån avtal om ansvarsfördelning mellan den som driver verksamheten och fastighetsägaren påverkar vem ett föreläggande ska riktas mot.

Det måste dock, enligt projektgruppens bedömning, vara möjligt att vid allvarliga missförhållanden förbjuda verksamheten, även om missförhållandet orsakats av något som fastighetsägaren har rådighet över.

Det är, oavsett om det handlar om föreläggande eller förbud, ofta lämpligt att informera båda parterna. Kopia av beslut som är riktat till den som bedriver verksamheten kan alltså skickas till fastighetsägaren om det rör något denne bör känna till, och vice versa.

Flera verksamheter i samma lokal, exemplet skola och idrottsklubb i gymnastiksal

Skolan har egenkontrollansvar för gymnastiksalens skötsel. Det innebär bland annat att kontrollera att städning och rengöring fungerar så att barnen inte utsätts för hygieniska risker. Det är vanligt att gymnastiksalar hyrs ut kvällstid och helger till idrottsklubbar eller privatpersoner. De som hyr lokalen ska få instruktioner om sin skyldighet att städa, men det fråntar inte skolan dess ansvar som verksamhetsutövare att se till att detta har fungerat och att lokalen är tillräckligt rengjord innan den åter används i skolgymnastiken. Skolans rutiner för att säkerställa detta bör granskas i tillsynen.

Inspektionsmeddelanden och förelägganden

Här finns inte medtaget några exempel på inspektionsmeddelanden (inspektionsrapporter) eller förelägganden. För allmän vägledning

om att skriva förelägganden hänvisas till Tillsyns- och föreskriftsrådets *Beslut till miljöbalken* ⁽¹⁾ och MVG:s *Lathund för sanktionsärenden* ⁽³⁾.

Inspektionskort

Ett alternativ till inspektionsmeddelanden är *inspektionskort*, även benämnda kontrollkort (då avseende livsmedelskontroll). Göteborgs miljöförvaltning använder numera kontrollkort i livsmedelskontrollen, och Miljösamverkan Östra Skaraborg (MöS) har sedan följt efter och börjat använda det också på andra tillsynsområden.

På ett inspektionskort anges (utöver vissa basuppgifter) endast med kryssmarkeringar: 1) vilka områden som granskats, och 2) om miljöbalkens krav på dessa områden uppfyllts eller ej.

Det ligger utanför ramen för detta handläggarstöd att närmare förklara hur inspektionskort kan användas och deras för- och nackdelar. MVG hoppas kunna ge information om det i ett separat dokument.

I bilagan Checklista för tillsyn är den sista delen, ”Summering per kontrollområde”, i princip utformad så att den skulle kunna tas in i ett inspektionskort.

Checklistan i övrigt, liksom hela handläggarstödet, kan dock användas även vid mer traditionella tillsynsbesök som följs av ett inspektionsmeddelande. Varje miljökontor väljer naturligtvis själv sitt arbetssätt.

Tillsyn av ambulerande verksamheter

Det förekommer en del ambulerande verksamheter inom området gym och idrott. Exempelvis yogainstruktörer. Dessa har med sig egna mattor och/eller annan utrustning för träning. Det viktigaste att kontrollera hos dessa verksamheter är rengöring av utrustningen:

Finns rutiner för och praktiska möjligheter till rengöring, och fungerar det i praktiken?

Samråd med andra myndigheter och stöd i bedömningsfrågor m.m.

I svårbedömda frågor när det gäller hälsoskydd/miljömedicin kan möjligheter finnas att få hjälp av *Västra Götalandsregionens Miljömedicinska Centrum (VMC)* eller om det specifikt gäller smittskydd, *Smittskydd västra Götaland*. Se mer information om dessa under rubrik *Andra myndigheter/organisationer som kan vara till stöd i tillsynen i avsnitt Lagstiftning och myndigheter*.

Där finns också uppgifter om andra myndigheter som det kan vara bra att samråda med eller få uppgifter från om tillsynsobjekten.

Tillsynsuppgifter vid fall av inträffad smitta (eller misstanke om)

I dessa fall kan det bli fråga om speciella tillsynsinsatser för miljökontoret. Handläggargstödet ger ingen vägledning om det utan hänvisar till den särskilda vägledning om smittskydd som Länsstyrelsen ger ut tillsammans med Smittskydd Västra Götaland: *Rutiner för objektburen smitta* ⁽¹⁷⁾.

Var man hittar mer information

Myndigheter och organisationer

Se avsnittet [Lagstiftning och myndigheter](#)

Lagstiftning

Författningar och allmänna råd som berör området finns redovisade i avsnittet [Lagstiftning och myndigheter](#)

Här är kort information om hur man hittar dessa:

Lagar och förordningar (SFS) hittas enklast i "Lagboken" hos Notisum, <http://www.notisum.se/>

Utöver de sökmöjligheter som finns där så går det om SFS-numret är känt att direkt skriva in följande webbadress i sin webbläsare:

<http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/åååå####.htm>

där åååå är årtalet och #### är numret (alltid fyra siffror, om numret är kortare så inled med nollor).

Exempel, Miljöbalk (1998:808):

<http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/19980808.htm>

Det går också att använda sig av Lagrummet, www.lagrummet.se men författningarna är mer lättlästa på Notisum.

Myndigheters föreskrifter och allmänna råd finns i varje myndighets egen författningssamling på respektive webbplats. För att hitta dit ges god hjälp av Lagrummet, www.lagrummet.se, klicka där på Myndigheters föreskrifter, och sedan på namnet på den myndighet vars föreskrifter eller allmänna råd som söks, t.ex. Folkhälsomyndigheten.

Litteratur och referenser

1. *Beslut till miljöbalken*. Tillsyns- och föreskriftsrådet 2013 [Länk till pdf](#).
2. *Några tips till dig som handlägger ärenden enligt miljöbalken*. Tillsyns- och föreskriftsrådet 2013. [Länk till pdf](#).
3. *Lathund för sanktionsärenden*. Miljösamverkan Västra Götaland 2009, revideras 2014. [Länk till pdf](#).
4. *Kompletterande vägledning om ventilation*. Folkhälsomyndigheten. [Webbsida](#).
5. *Yrkesmässig hygienisk verksamhet*. Handbok. Socialstyrelsen 2006. [Länk till pdf](#).
6. *Hygien, smittskydd och miljöbalken - Objektburen smitta*. Handbok. Socialstyrelsen 2008. [Länk till pdf](#) hos Folkhälsomyndigheten.
7. *Fastighetsägarnas egenkontroll*. Handbok. Socialstyrelsen 2010. [Länk till pdf](#) hos Folkhälsomyndigheten.
8. *Temperatur inomhus*. Handbok. Socialstyrelsen 2005. [Länk till pdf](#) hos Folkhälsomyndigheten.
9. *Kemiska ämnen i inomhusmiljön*. Rapport. Socialstyrelsen 2006. [Länk till pdf](#) hos Folkhälsomyndigheten.
10. *Buller- Höga ljudnivåer och buller inomhus*. Handbok. Socialstyrelsen 2008. [Länk till pdf](#) hos Folkhälsomyndigheten.
11. *Radon i inomhusluft*. Handbok. Socialstyrelsen 2005. [Länk till pdf](#) hos Folkhälsomyndigheten.
12. *Egenkontroll*. Handbok 2001:3. Naturvårdsverket. [Länk till pdf](#).
13. *Operativ tillsyn*. Handbok 2001:4. Naturvårdsverket. [Länk till pdf](#).
14. *Handledning hälsoskadligt buller*. Miljösamverkan Västra Götaland 2001. [Länk till pdf](#).
15. *MRSA i samhället*. Smittskyddsinstitutet. [Länk till pdf](#) (hos Folkhälsomyndigheten).
16. *MRSA - Information till patienter och närstående*. Västra Götalandsregionen Smittskyddsmyndigheten 2008. [Länk till pdf](#).

17. *Rutiner för objektburen smitta*. Länsstyrelsen i Västra Götalands län och Smittskydd Västra Götaland 2014 (beräknas bli publicerad november 2014).
18. *Handläggarsöd idrottsanläggningar*. Miljösamverkan Skåne, väntas bli publicerat i slutet av 2014 och kan då sökas på [denna webbadress](#).

Bilagor

Checklista för tillsyn

Information till VU

Rengöring och hygien på gym, rekommendationer

Bilaga

Checklista för tillsyn

Checklistan är i första hand, men inte uteslutande, skriven med tanke på inspektion av gym. Den bör i de flesta delar kunna fungera också för inspektion av andra lokaler/verksamheter för gymnastik och idrott.

Ordförklaring: Med "besökare" menas i denna checklista tränande, kunder, lärare, elever eller andra som använder lokalen.

Inspektionsdatum	
Inspektör(er)	
Närvarande från företaget/VU	
Övriga närvarande vid inspektionen	

Namn och adresser m.m.	Text	Not
Eventuell beteckning i miljökontorets register		
Verksamhetens namn/ benämning		
Gatuadress		
Lägesbeskrivning (t.ex. koordinater)		
Fastighetsbeteckning		
Verksamhetsutövare/företag		
Organisationsnummer.		
Postadress		
Tel		
e-post		
Kontaktperson		
Befattning		
Tel		
e-post		
Fastighetsägare (om annan än verksamhetsutövaren)		

Verksamheten	Text eller Ja/Nej	Not
Kort verksamhetsbeskrivning om det är annat än gym (t.ex. gymnastiksal, idrottshall, ambulansverksamhet m.m.)		
Kort verksamhetsbeskrivning, typ av gym		
Obemannat		
Storlek, ca max antal besökare samtidigt i träning		
Omfattning, ca antal besökare per dag/vecka/år		
Andra verksamheter i anlutning till gymmet		
Bassängbad		
Solarier		
Övrigt		

Egenkontroll och rutiner, frågor till verksamhetsutövaren

Rubrik för kontrollområde med fetstil	Utan anm	Avvikelse/text	Not
Klagomålshantering			
Finns rutiner för att ta emot och följa upp klagomål från besökare? (Kan t.ex. avse städning, trasig utrustning, ventilation, ljudnivå.)			
Avfallshantering			
Finns information till besökare om var avfall/skräp ska lämnas?			
Hur hanterar ni avfallet från verksamheten?			
Källsorterar ni?			
Har ni farligt avfall? Hur tas detta omhand?			
Vem hämtar detta avfall?			
Ventilation			
Vilken typ av ventilation har ni? Självdrag, mekanisk frånluft, till-/frånluft, annan.			

När gjordes senaste OVK (obligatorisk ventilations kontroll)?			
Är ventilationen anpassad för max antal besökare?			
Har ni haft problem med ventilationen? Om ja, vilka?			
Städning och rengöring (med städning avses i frågorna även rengöring och ev. desinficering av redskap m.m.)			
Finns det någon form av städ-schema, egenkontroll, skriftliga rutiner eller liknande?			
Finns det rutin för hur ofta det städas? (dagligen, veckovis, årsvis storstädning osv.)			
Finns det rutin för vem som är ansvarig för städningen?			
Finns det rutin för vilka metoder och vilka medel som används för städning? (Fråga om städning och rengöring av lokal, träningsmaskiner, redskap, yogamattor osv)			
Städkemikalier: Väljs miljömärkta, parfymfria? Finns säkerhetsdatablad och förteckning?			
Om besökare ska rengöra utrustning efter sig, finns rutin för att säkerställa att det fungerar?			
Finns det rutin för att följa upp att det städas tillräckligt bra?			
Finns rutin även för att följa upp att det är tillräckligt städlat efter uthyrning till annan (exempelvis gymnastiksal som hyrs ut till idrottsklubb)			
Smittspridning			
Finns det kunskap om vilka smittor som kan förekomma på gym? (Vilka risker som finns?)			
Har det förekommit problem med någon form av smittspridning?			
Ges någon information till besökare om hygien på gym?			
Finns det rutiner för att rapportera misstanke om smitta?			

Ges någon information till besökare ang. hälsa och träning. (T.ex. att man inte bör träna om man har en infektion, har öppna sår som inte är täckta eller liknande.)			
Avvisas besökare som är uppenbart sjuka? (tillåts inte träna)			
Finns det kunskap om legionella?			
Finns det rutin för att kontrollera vattentemperaturen? I så fall vilka?			
Höga ljudnivåer			
Risk för höga ljudnivåer från musik eller annat i lokalen?			
Om ja, skyddsåtgärder har vidtagits, t.ex. ”bullervakt”, ”örat”			
Allmän standard och underhåll (av lokal, material och redskap)			
Finns det rutin för att byta ut trasiga träningsredskap, yogamattor och liknande?			
Finns det rutin för underhåll av lokaler?			

Noteringar från inspektörens iakttagelser

Rubriker för kontrollområden samma som ovan, fetstilt	Utan anm	Avvikelse/text	Not
Klagomålshantering			
Frågor till besökare under inspektionen, något de klagar på?			
Avfallshantering			
Avfallshanteringen			
Ventilation			
Riktvärden enligt FoHM ⁽⁴⁾ : I idrottshallar bör luftomsättningen vara minst 10 liter/sek och person, om det upplevs otillräckligt kan det behöva ökas till 15 liter/sek och person. Anledningen till att mer exakta råd än så inte kan ges är att gymnastik- och idrottslokaler varierar enormt i takhöjd och volym från lokal till lokal			
Ventilationen			
Städning och rengöring			
Städning/rent: lokaler			
Städning/rent: hygienrytmen (WC, dusch)			
Städning/rent: redskap, mattor etc			

Finns separat städutrymme med utslagsvask som är ventilerat?			
Ordning i städförråd, hantering av städkemikalier			
Smittspridning			
Smittspridning (t.ex. fråga besökare om vilken information de fått)			
Höga ljudnivåer			
Höga ljudnivåer			
Allmän standard och underhåll (av lokal, material och redskap)			
Lokalernas allmänna skick			
Mögel eller dålig lukt			
Tecken på fuktskador			
Är det lätt att städa och göra rent i lokalen? (Det är t.ex. olämpligt med heltäckningsmattor, mycket textil och liknande)			
Är toaletterna försedda med flytande tvål och pappershandduk eller liknande?			
Är dynorna på redskapen i gymmet hela?			
Är mattorna (gymnastik-, yogamattor och liknande) hela?			
Tillräcklig tillgång till hygienutrymmen (duschar, WC)			

Summering av inspektionen.

Bedömningar	Kan göras under inspektionen eller efteråt		
I stort sett helt OK efter vad som kan bedömas från inspektionen			
En del brister som inte behöver följas upp särskilt men påverkar inspektionsfrekvensen			
En del eller många större brister			
Viktiga brister som ska följas upp med t.ex. föreläggande			
Övriga noteringar om resultatet av inspektionen			

Summering per kontrollområde			
Kontrollerat vid denna inspekt- ion	Kontrollområde Exempel på vad som kan ingå i inspektionen finns beskri- vet under varje område	Avvikelser/brister som innebär så bety- dande risk för olägen- het för människors hälsa eller miljön att de ska påtalas och följas upp.	
		JA	NEJ
	Klagomålshantering Rutiner för att hantera klagomål från besökare.		
	Avfallshantering Sortering och hantering av avfall		
	Ventilation Tillräcklig ventilation och kontroll av ventilation		
	Städning och rengöring Rutiner för städning och rengöring av lokaler och redskap		
	Smittspridning Kunskaper om risker och information till besökare		
	Höga ljudnivåer Risk för höga ljudnivåer från musik eller annat.		
	Allmän standard och underhåll Underhåll av lokaler och redskap, duschar och WC, even- tuell förekomst av mögel och fukt.		

Området inom kraftig ram ovan skulle kunna ingå som del i ett inspektionskort

Bilaga

Information till VU

Texten nedan är ett förslag på information att dela ut till verksamheter som besöks i tillsynen.

Komplettera med mer information eller korta ner efter vad ni tycker passar, beroende på vilken mottagare det gäller.

Information till er som driver gym och idrottssanläggningar

Denna information fokuserar på att hjälpa dig som verksamhetsutövare att bedriva din verksamhet på ett ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt godtagbart sätt.

Karaktäristiskt för gym och idrottslokaler är att det är ett stort antal personer som använder hygienutrymmen och utrustning. Behovet av ett väl fungerande arbete med att hålla god hygien i duschar, toaletter och omklädningsrum och att hålla redskap rena är därför stort. Det är också viktigt med en ventilation som fungerar och är anpassad för verksamheten. Bristfällig ventilation ökar flera av de risker som nämns nedan.

Exempel på risker

De hälsorisker som kan finnas på gym och andra idrottsanläggningar är

- smitta direkt mellan personer
- smitta som överförs mellan personer genom utrustning och redskap som de kommer i kontakt med, eller genom dåligt rengjorda hygienutrymmen med mera
- smitta genom mat och vatten
- skadedjur och ohyra
- ämnen i luften
- kyla och värme
- buller – t.ex. skadligt buller från ljudanläggning med för hög volym
- annat obehag eller annan hälsorisk - t ex bristande tillgång till toaletter, hygienutrymmen, dagsljus eller belysning
- miljöpåverkan, t ex genom ovarsam kemikaliehantering som via påverkan på miljön blir en hälsorisk eller då en enskild avloppsanläggning påverkar dricksvattenkvaliteten

Egenkontroll enligt miljöbalken

Egenkontrollen är ett verktyg som ger dig en bättre överblick över hur din verksamhet påverkar miljö och hälsa. Alla som driver en verksamhet ska fortlöpande planera och kontrollera sin verksamhet så att risken för olägenhet för människors hälsa och skada på miljön minimeras. Detta står i miljöbalken (SFS 1998:808) i 26 kapitlet, 19 §.

Omfattningen av egenkontrollen beror på typen av verksamhet, dess storlek och vilka risker den kan medföra.

För att kunna bedöma vilka risker som finns i din verksamhet behöver du kunskap om hur verksamheten kan påverka människors hälsa och miljön. Det är du som driver verksamheten som ska kunna visa att den följer gällande regler och lagar, den så kallade omvända bevisbördan.

För egenkontrollen innebär den omvända bevisbördan att du själv ska utforma innehållet i egenkontrollen så att den passar verksamheten.

En verksamhet kan också beröras av krav på egenkontroll enligt andra lagar, exempelvis arbetsmiljölagen, livsmedelslagen och lag om skydd mot olyckor (brandskydd). Samordna gärna all egenkontroll som din verksamhet behöver ha.

Utformning av egenkontrollen

Egenkontrollen ska ha en plan med de rutiner som förebygger olägenheter för människors hälsa och miljö. Att ha rutiner för olika delar av verksamheten underlättar både till vardags och den dag något oförutsett inträffar. Exempel på områden som egenkontrollen bör omfatta:

Smitta mellan personer

Det är viktigt att se till ingen tränar under pågående infektion, t.ex. infekterade sår. Tydliga instruktioner måste ges till alla att de då måste avstå från att träna. Även för den tränandes egen skull är det viktigt att avstå från att träna under pågående infektion. Det bör också finnas anslag om det i lokalen.

Rekommendation. Ta gärna med detta i era rutiner:

- Alla som tränar eller deltar i idrott och gymnastik m.m. ska informeras om att inte dela personliga artiklar som handdukar, träningskläder, skydd och annan träningsutrustning. Skapa en rutin för att rengöra utrustning som måste delas av flera.
- Personal/tränare/ledare bör få utbildning i allmänt smittskydd och ska se till att besökare har kännedom om att de ska avstå från träning/tävling vid pågående infektion.
- För allmänt minskad risk för smittspridning är god handhygien viktigt. Därför kan det gärna finnas handsprit på toaletter och i omklädningsrum.

Städning och rengöring

I lokaler där många personer vistas samtidigt är det viktigt att städningen är av god kvalitet för att minska olägenheter och risken för smittspridning. Det bör finnas en specifik arbetsplan för städning. Denna plan ska ta upp allt som ska städas och rengöras, hur det ska utföras, vem som ska göra det och hur det kontrolleras att det är rent. På detta sätt garanteras att lokaler och utrustning är rena vilket bidrar till ökad säkerhet och trivsel för både kunder och personal. Sliten och gammal utrustning kan försvåra städningen och rengöringen så att det inte blir tillräckligt rent eller att damm alstras och inte kan städas bort ordentligt.

Rekommendation. Ta gärna med detta i era rutiner:

- Rengöring av redskap, träningsmaskiner, gymnastikmattor och liknande görs genom ordentlig gnuggning med rengöringsmedel och vatten.
- Redskap med mera som har spruckna och skadade ytskikt kasseras eller renoveras.

Vatten och avlopp

Lokalen ska ha tillgång till varmt och kallt vatten samt ha en godkänd avloppslösning.

Ligger lokalen utanför det kommunala vatten- och avloppsnätet krävs särskild registrering för egen brunn enligt livsmedelslagstiftningen samt avloppstillstånd. Kontakta kommunens miljökontor! Tillstånd för avloppsanläggningen måste finnas innan avloppsanläggningen installeras. Regelbunden kontroll av dricksvattnet och av avloppsanläggningen ska ingå i egenkontrollen.

Legionella

Det ska finnas rutiner för att mäta temperaturen på varmvattnet, för att undvika risk för legionellasmitta. Det är i första hand fastighetsägaren som ansvarar för sina vatteninstallationer. För att förhindra att legionellabakterier växer till i vattenledningarna gäller det att bl.a. att se till så att varmvattnet är varmt (mer än 50° C vid tappstället och mer än 60° C i varmvattenberedaren) och att kallvattnet är kallt (mindre än 18°C).

Ventilation

Det är viktigt att ventilationen är tillräcklig och rätt dimensionerad för den rådande belastningen och användningen av just den specifika lokalen. I duschutrymmen är det extra viktigt att ventilationen är rätt dimensionerad för att undvika fuktskador och eventuell mikrobiell tillväxt. Det är också av stor vikt att ventilationsdon hålls rena och öppna för bästa funktion. Smutsiga ventilationsdon kan försämra ventilationens kapacitet betydligt. Förvissa er också om att obligatorisk ventilationskontroll (OVK) görs i den omfattning som krävs, och att brister som påvisats då rättas till. Kontakta kommunens byggnadsnämnd för mer information om OVK. Det är viktigt att tänka på att en OVK endast visar att ventilationen fungerar så som det en gång var tänkt – kanske innan man startade till exempel ett gym i lokalen. Om antalet personer som vistas i lokalerna har stigit och har hög fysisk aktivitet kan det hända att man behöver förbättra ventilationen trots att OVK är utan anmärkning.

Underhåll, fukt och mögel

Brister i byggnadens konstruktion eller underhåll kan ge fuktskador från tak, väggar eller grund som medför ohälsosam miljö inomhus genom bl.a. mögelväxt. Dåligt underhållna duschutrymmen kan t ex medföra risk för mögel, speciellt om kakel- och klinkerplattor är trasiga och fogarna gamla och slitna.

Tillsyn

Kommunens miljökontor ska enligt lagkrav ägna särskild uppmärksamhet i sin tillsyn bland annat åt idrottsanläggningar och liknande. Hit räknas till exempel gym, idrottshallar och gymnastiksalarna. Kommunen tar ut avgifter enligt särskild taxa för tillsynsbesök och handläggning och för anmälningar och ansökningar.

Anmälan och tillstånd

Att starta ett gym eller annan idrottsanläggning är i sig inte anmälningspliktigt enligt miljöbalken.

Men vissa åtgärder eller anläggningar måste du anmäla eller söka tillstånd för. Det gäller bland annat:

- anmälan för registrering av livsmedelsanläggning (om ni har viss livsmedelshandtering eller om ni säljer kosttillskott)
- anmälan om dricksvattenanläggning (om ni har en egen vattentäkt)
- tillstånd till avlopp (om ni inte har kommunalt avlopp)
- anmälan om bassängbad och andra liknande anläggningar (bubbelpool, badtunna m.m.)
- anmälan om solarier

Kontakta kommunens miljökontor i god tid om något av detta kan bli aktuellt!

Observera att det utöver detta finns krav enligt annan lagstiftning: *Exempelvis* krav på bygglov vid ändrad användning av byggnad.

Mer information

Folkhälsomyndighetens allmänna råd om:

- ventilation FoHMFS 2014:18
- folkhälsomyndighetens Kompletterande vägledning om ventilation
- fukt och mikroorganismer FoHMFS 2014:14
- radon inomhus FoHMFS 2014:16
- temperatur inomhus FoHMFS 2014:17
- buller inomhus FoHMFS 2014:13
- höga ljudnivåer FoHMFS 2014:15
- städning FoHMFS 2014:19

Handböcker

- Socialstyrelsens Hygien, smittskydd och miljöbalken - Objektburen smitta
- Socialstyrelsens Fastighetsägarnas egenkontroll
- Socialstyrelsens Temperatur inomhus
- Socialstyrelsens Kemiska ämnen i inomhusmiljön
- Socialstyrelsens Buller
- Socialstyrelsens Radon i inomhusluft

Socialstyrelsens handböcker tillhandahålls numera av Folkhälsomyndigheten som tagit över flera av Socialstyrelsens tidigare uppgifter.

- Naturvårdsverkets Egenkontroll

Ytterligare information

Vill du veta mer är du välkommen att höra av dig till:

Kommuns namn

Förvaltning

Telefon:

E-post

Det finns även information på vår hemsida XXXX

Bilaga

Rengöring och hygien på gym, rekommendationer

Rekommendationerna har sammanställts som information till miljökontoren. Avstämning har gjorts med hygiensjuksköterska.

Rengöring

Personalen

Viktigast är att gymmet har skriftliga rutiner för rengöringen. De ska bland annat ange hur ofta personalen ska rengöra redskap m.m. Generellt råd för hur ofta rengöring av redskap bör göras är svårt att ge, men minst en gång per dygn kan vara ett riktmärke.

Verksamhetens egenkontroll ska säkerställa att rutinerna tillämpas.

Rengöring av redskap med sprit, Virkon eller liknande desinfektionsmedel rekommenderas *inte*. Till detta finns två motiv: Dels att starka medel ger problem med aerosoler och irritation hos både tränande och personal, dels att ett enkelt sprayande på ytorna inte gör tillräckligt rent (risk att personalen tror att det räcker med detta när de använder starka medel).

Det viktiga för en fungerande rengöring av redskap är ett ordentligt gnuggande av ytorna (med vanliga rengöringsmedel och vatten).

Kontroll av rengöring

Det är inte realistiskt/praktiskt att verksamheterna kontrollerar rengöringen genom provtagning och analys med ATP-mätare eller liknande. Kontrollen är i stället egenkontrollen: Att man följer upp att rengöring görs så ordentligt och så ofta som man angett i sina rutiner.

Tillsynsmyndighetens kontroll kan vara en okulär besiktning av att det ser rent ut, samt att granska att egenkontrollen fungerar vad gäller städning.

De tränande

De tränandes egen avtorkning efter sig är säkert bra och kan rekommenderas. Det är dock svårt att kontrollera och att få det att fungera riktigt ordentligt, bland annat eftersom besökarna ofta cirkulerar mellan många olika maskiner/redskap för olika träningsmoment under träningspasset.

Hygien

Det är viktigt att se till att besökare inte tränar under pågående infektion, t.ex. infekterade sår.

Tydliga instruktioner måste ges till alla att de då måste avstå från att träna. Även för den tränandes egen skull är det viktigt att avstå att träna under pågående infektion. Det bör också finnas anslag om det i lokalen.

Genom hel och ren hud sker ingen smittspridning.

För allmänt minskad risk för smittspridning är god handhygien viktigt. Därför kan det gärna finnas handsprit på toaletter och i omklädningsrum på gymmet.

Miljösamverkan Västra Götaland – 49 gånger bättre tillsyn

Miljösamverkan Västra Götaland startade 1999 och syftar till att effektivisera miljö- och hälsoskyddsarbetet i länet. Arbetssättet är framgångsrikt och har fått efterföljare i många andra län.

Vi arbetar med många olika frågor. Några exempel på projekt är Tillsyn på verkstadsindustrier, Radon, Inomhusmiljö, Dagvatten, Biltvättar och Kemikalietillsyn.

Utförlig information om alla projekt, verksamhetsplan, handledningar och annat material i fulltext finns på vår webbplats.

Huvudmän

Länsstyrelsen i Västra Götaland, kommunförbunden och kommunerna i länet

Adress

Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Miljöskydds enheten,
403 40 Göteborg, Tel 010-224 40 00

Webbplats

www.miljosamverkanvg.se

Projektledare

Anna Malmros 010-22 44 691 anna.malmros@lansstyrelsen.se

Cecilia Lunder 010-22 44 701 cecilia.lunder@lansstyrelsen.se

Lasse Lind 070-378 74 39 lasse.lind@cirka.se

Maria Nylén 010-22 45 282 maria.nylen@lansstyrelsen.se

